

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра спорту і спортивних ігор

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри спорту і спортивних ігор

М. В. Прозар

підпис

27 серпня 2021 р.

число

місяць

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти

за освітньо-професійною програмою Тренер з видів спорту

спеціальності 017 Фізична культура і спорт

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

мова навчання українська

2021-2022 навчальний рік

Розробники програми: Козак Є. П., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спорту і спортивних ігор

Ухвалено на засіданні кафедри спорту і спортивних ігор

Протокол № 13 від 27 серпня 2021 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми – – І. І. Стасюк

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Метою викладання навчальної дисципліни «Методика викладання дисциплін з фізичної культури і спорту в закладі вищої освіти» є набуття глибоко професійних знань та комплексу професіональних і особистісних якостей спеціалістами нової формації в галузі фізичної культури і спорту, які реалізовуватимуть зміст фізичної культури і спорту студентів як самостійної сфери діяльності в соціокультурному просторі з подальшою інтеграцією в європейське та світове суспільство.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	1-й рік	1-й рік
Семестр вивчення	II семестр	I, II семестр
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити	4 кредити
Загальний обсяг годин	120 годин	120 годин
Кількість годин навчальних занять	52 годин	14 годин
Лекційні заняття	20 годин	6 годин
Практичні заняття	32 годин	8 годин
Семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна та індивідуальна робота	68 години	106 годин
Форма підсумкового контролю	Екзамен	екзамен

3. Статус дисципліни: дисципліна вибору навчального закладу, професійної підготовки.

4. Передумови для вивчення дисципліни. Для вивчення навчальної дисципліни здобувачу вищої освіти необхідно отримати кваліфікацію «Бакалавр середньої освіти», мати достатній рівень знань з дисциплін професійної підготовки (теорії і методики фізичного виховання, фізіології людини, теорії і методики спортивних ігор, теорії і методики викладання гімнастики, теорії і методики плавання та інших дисциплін) освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності Фізична культура і спорт.

5. Програмні компетентності навчання.

Загальні компетентності:

- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність розробляти проекти та управляти ними;
- здатність мотивувати людей до досягнення спільної мети.

Спеціальні (фахові предметні компетентності) спеціальності:

- здатність до критичного осмислення проблем у сфері фізичної культури і спорту, оригінального мислення та проведення досліджень;
- здатність розробляти та реалізовувати інноваційні проекти у сфері фізичної культури і спорту;
- здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти;
- здатність управляти робочими або навчальними процесами у сфері фізичної культури та спорту, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів;
- здатність розв'язувати проблеми у сфері фізичної культури та спорту у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності;
- здатність до самоосвіти, самовдосконалення та саморефлексії для успішної професіоналізації у сфері фізичної культури і спорту;
- здатність впроваджувати у практичну діяльність результати наукових досліджень, спрямованих на вирішення прикладних завдань у сфері фізичної культури і спорту;
- усвідомлювати принципи професійної та академічної етики і необхідність їх дотримання;
- здатність визначати основний фокус та зміст тренування з урахуванням виду спорту, завдань етапу річної та багаторічної підготовки, індивідуальних можливостей спортсменів;
- здатність керувати власним фізичним і психічним станом з метою підвищення результативності тренерської діяльності.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни. За освітньо-професійною програмою формуються такі програмні компетентності як:

- основні законодавчі документи, нормативні акти у сфері фізичної культури і спорту; підходи до забезпечення якісного виконання завдань професійної діяльності на основі інструкцій, методичних рекомендацій, встановлених норм, нормативів, технічних умов тощо та вміє практично використовувати документи державних і громадських органів управління у сфері фізичної культури;
- основні положення теорії та методики спорту, процес становлення та розвитку спорту, олімпійського руху та олімпійської освіти на міжнародному та національному рівнях;
- основи сучасної системи підготовки спортсменів, структуру і методики побудови процесу підготовки, видів підготовки спортсменів.

За результатами вивчення обов'язкового освітнього компоненту професійної підготовки «Методика викладання дисциплін з фізичної культури і спорту в закладі вищої освіти» здобувачі вищої освіти повинні знати:

- основні законодавчі документи, нормативні акти у сфері фізичної культури і спорту; підходи до забезпечення якісного виконання завдань професійної діяльності на основі інструкцій, методичних рекомендацій, встановлених норм, нормативів, технічних умов тощо та вміє практично використовувати документи державних і громадських органів управління у сфері фізичної культури і спорту;
- основні положення теорії та методики спорту, процес становлення та розвитку спорту, олімпійського руху та олімпійської освіти на міжнародному та національному рівнях;
- основи сучасної системи підготовки спортсменів, структуру і методики побудови процесу підготовки, видів підготовки спортсменів.

Уміти:

- планувати, чітко формулювати цілі, застосовувати різноманітні методики, технології та практики тайм-менеджменту, які сприятимуть ефективній організації часу відповідно до особистісних та професійних потреб;
- використовувати позатренувальні і позазмагальні чинники в системі підготовки та змагальної діяльності спортсменів;
- застосовувати сформовані компетенції для ідентифікації і розв'язання стандартних і нестандартних професійних ситуацій;
- знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел; здійснювати комунікаційну взаємодію за допомогою соціальних мереж; систематизувати прийоми створення, збереження, накопичення та інтерпретації даних з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень;
- здатність до освоєння нового матеріалу та вміння оцінювати себе критично; поглиблення набутих знань з допомогою самоосвіти; вміння представити і оцінити власний досвід та аналізувати й застосовувати досвід колег;
- виявляти готовність діяти соціально відповідально та свідомо; приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів і гуманістичних ідеалів, розуміння концепції сталого розвитку людства.

7. Засоби діагностики результатів навчання.

- усний контроль (бесіда, розповідь, пояснення, лекція, тощо), спрямовані на подання інформації вербальними засобами;
- графічний наочний (демонстрування, ілюстрації, показ об'єкта, моделі), спрямовані на подання інформації шляхом сенсорно-перцептивної діяльності;
- письмовий, тестовий, семестровий контроль (виконання самостійних робіт та тестових завдань в системі MOODLE, складання екзамену);
- практична перевірка (виконання завдань, підготовка рефератів, презентацій, виступів), спрямованих на формування практичних умінь та навичок;
- самоконтроль і самооцінка.

8. Програма навчальної дисципліни.

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. «Фізична культура і спорт в загальнокультурній і професійній підготовці студентів»							
Тема 1. Вступ. Фізична культура і спорт в загальнокультурній і професійній підготовці студентів.	9	2		-	-	5	-
Тема 2. Фізична культура і спорт та система фізичного виховання у ЗВО.	11	2	2	-	-	5	
Тема 3. Методичні основи фізичного виховання і спорту студентів ЗВО.	11	2	4	-	-	5	-
Тема 4. Методичні особливості організації навчальної діяльності з фізичного виховання і спорту студентів ЗВО.	13	2	4	-	-	5	-
Тема 5. Фізичне виховання студентів, що відносяться до спецмедгруп.	9	2	2	-	-	5	-
Тема 6. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів.	11	2	2			5	
Тема 7. Індивідуальний вибір видів спорту чи систем фізичного виховання і спорту студентами ЗВО.	9	2	2			5	
Тема 8. Основи методики самостійних занять фізичними вправами студентів ЗВО.	7		2	-	-	5	-
Тема 9. Фізична культура і спорт в професійній діяльності бакалавра.	7		2	-	-	5	-
Тема 10. Особливості занять обраним видом спорту студентами ЗВО.	7		2	-	-	5	-

Тема 11. Загальна і спеціальна фізична підготовка у фізичному вихованні і спорті студентів ЗВО.	7		2	-	-	5	-
Тема 12. Основи здорового способу життя студентів ЗВО.	6		2			4	
Тема 13. Кадрове забезпечення галузі «фізична культура і спорт»	6		2			4	
Тема 14. Матеріально-технічне та фінансове забезпечення сучасного спорту у ЗВО.	7		2			5	
Разом за змістовим модулем 1	120	20	32			68	
Разом годин	120	20	32			68	

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. «Фізична культура і спорт в загальнокультурній і професійній підготовці студентів»							
Тема 1. Вступ. Фізична культура і спорт в загальнокультурній і професійній підготовці студентів.	8	1		-	-	7	-
Тема 2. Фізична культура і спорт та система фізичного виховання у ЗВО.	10	1	1	-	-	8	-
Тема 3. Методичні основи фізичного виховання і спорту студентів ЗВО.	10	1	1	-	-	8	-
Тема 4. Методичні особливості організації навчальної діяльності з фізичного виховання і спорту студентів ЗВО.	11	2	1	-	-	8	-
Тема 5. Фізичне виховання студентів що відносяться до спецмедгруп.	9	1	1	-	-	7	-
Тема 6. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів.	8.5		0.5			8	
Тема 7. Індивідуальний вибір видів спорту чи систем фізичного виховання і спорту студентами ЗВО.	7.5		0.5			7	

Тема 8. Основи методики самостійних занять фізичними вправами студентів ЗВО.	8.5		0.5	-	-	8	-
Тема 9. Фізична культура і спорт в професійній діяльності бакалавра.	7.5		0.5	-	-	7	-
Тема 10. Особливості занять обраним видом спорту студентами ЗВО.	7.5		0.5	-	-	7	-
Тема 11. Загальна і спеціальна фізична підготовка у фізичному вихованні і спорті студентів ЗВО.	8.5		0.5	-	-	8	-
Тема 12. Основи здорового способу життя студентів ЗВО.	7.5		0.5			7	
Тема 13. Кадрове забезпечення галузі «фізична культура і спорт»	8.5		0.5			8	
Тема 14. Матеріально-технічне та фінансове забезпечення сучасного спорту у ЗВО.	8					8	
Разом за змістовим модулем 1	120	6	8			106	
Разом годин	120	6	8			106	

9. Форми поточного та підсумкового контролю – екзамен.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний і модульний контроль (60 балів)		Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1 (60 балів)		40	100
Поточний контроль	МКР		
40 балів	20 балів		

Поточний контроль (60 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12-ти.

9.Форми поточного та підсумкового контролю. Контроль навчальних досягнень студентів буде здійснюватися у формі усних відповідей, у письмовій формі, у тестовій формі, у формі перевірки виконання практичних робіт та модульної контрольної роботи протягом семестру й у формі екзамену під час проведення підсумкового контролю. Максимальний бал оцінки поточної успішності студентів на навчальних заняттях рівний 12-ти.

10. Методи навчання

Лекція: настанова, презентація, узагальнювальна, традиційна.

Практичне заняття: бесіда відтворювальна та евристична, порівняння, зіставлення, моделювання, проектування, доказу і спростування, аналізу, узагальнювального синтезу.

ТАБЛИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗА РІЗНИМИ ШКАЛАМИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Кількість балів за модуль	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання теоретичної підготовки	Рівень компетентності	Шкала оцінювання
					Диференційована
90-100	A	відмінно	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує свої відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно
82-89	B	дуже добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
75-81	C	добре	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовує її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження своїх думок		
67-74	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно
60-66	E	достатньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні		
35-59	FX	задовільно, з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно
1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів		

Якщо студент не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульні контрольні роботи

(МКР), завдання самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття студент має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні, практично-семінарські, нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Студенту, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Студент, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з невідповідністю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, студент повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Самостійна робота

Контроль за самостійною роботою відбувається на практичних заняттях, за 12-ю системою оцінювання. Студенти для виконання завдань самостійної роботи, зазвичай, заводять окремий зошит.

Модульна контрольна робота (20 балів)

Змістовий модуль 1 завершується написанням модульної контрольної роботи.

Мета її написання – виявити рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти з дисципліни «Методика викладання дисциплін з фізичної культури і спорту в закладі вищої освіти»

Виконується у письмовій формі. До її написання допускаються усі студенти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Студенти, які за результатами виконання модульних контрольних робіт отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для виконання або не виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

З дисципліни «Методика викладання дисциплін з фізичної культури і спорту в закладі вищої освіти» студенти пишуть одну модульну контрольну роботу, яка виконується у письмовій формі, складається з 3-ох варіантів у кожному варіанті по чотри питання (чотири питання теоретичного плану) За повну й вірну відповідь на кожне теоретичне питання можна отримати 5 балів.

Семестровий екзамен (40 балів)

Білет іспиту складається з трьох теоретичних питань.

Питання екзаменаційного білета оцінюються відповідно до таких критеріїв:

Оцінка	Вимоги
«Відмінно»	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні теоретичні знання, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови.
«Добре»	Якщо відповідь студента відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки „відмінно”, але при цьому студент допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу та мовному оформленні висловлювання. Студент вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях.
«Задовільно»	Якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень предмета, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; не в змозі захистити проект побудови системи роботи з певних тем дисципліни; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу.
«Незадовільно»	Якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Студент неспроможний виконати стандартні завдання навіть після навідних питань викладача.

Оцінювання іспиту:

40 – 35 балів «відмінно»;

34 – 29 балів – «добре»;

28 – 24 бали – «задовільно»

23 бали і менше – «незадовільно» (студенту виставляється –1 бал).

Студенти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до іспиту. Вони допускаються до іспиту після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю. Вважається, що студент підготувався до іспиту, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 24 балам. Студентам, які за іспит отримали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету.

Оцінювання навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Таблиці відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно	не зараховано

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.

Викладання освітнього компоненту «Методика викладання дисциплін з фізичної культури і спорту в закладі вищої освіти» потребує наявності ноутбуку як мінімум для викладача, мобільних пристроїв у здобувачів вищої освіти з підключенням до Інтернету, для комунікації у зовнішньому орієнтованому динамічному середовищі Moodle:

- виконання практичних завдань для поточного контролю;
- виконання завдань самостійної роботи;
- виконання домашніх завдань.

12. Рекомендована література

Основна

1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. Київ: Кондор, 2008. 272 с.
2. Волков В. Основи теорії та методики фізичної підготовки студентської молоді: Навчальний посібник. Київ: «Освіта України», 2008. 256 с.
3. Нормативні матеріали з навчально-методичної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Навч.-метод. Посібник / Укл.: В. М. Федорчук, А. С. Попович, Л. І. Тимофійшина. К-П.: Аксіома, 2010. 220 с.
4. Положення про організацію і зміст роботи кафедри (циклової комісії) фізичного виховання вищого навчального закладу / Наказ МОН України від 24.12.2004 р., №4. 14 с. [БіПр://Еог1а1_гада1доу.иа/гада/соп1го1/ук/іпдех](http://eog1a1.gada1dou.ua/gada/so1go1/uk/1pdex)
5. Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах України /Наказ МОН України від 04.01.2006 р., №4. 16 с. [БіПр.1//рог1а1_гада1доу.иа/гада/соп1го1/ук/іпдех](http://eog1a1.gada1dou.ua/gada/so1go1/uk/1pdex)
6. Солопчук М. С., Бесарабчук Г. В., Чаплінський Р. Б. Фізичне виховання студентської молоді: Методичний посібник. К.-П.: КПДУ інформаційно-видавничий відділ, 2003. 74 с.
7. Шиян Б. М., Папуша В. Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту: Навч. посібник. Харків: «ОВС», 2005. 208 с.
8. Методики фізичного виховання різних груп населення: навчальний посібник / [Солопчук М. С., Бесарабчук Г. В., Солопчук Д. М., Заїкін А. В.] Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2012. 480 с.
9. Методики фізичного виховання різних груп населення: опорні таблиці: навчально- методичний посібник / [Солопчук М. С., Бесарабчук Г. В., Боднар А. О., Солопчук Д. М.] Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2011. 196 с.

Допоміжна

1. Круцевич Т. Ю. Теорія и методика фізичного виховання. Методика фізичного виховання різних груп населення. Т.2. / Під ред. Т.Ю. Круцевич. Київ: Олимпийская литература, 2008. С. 155-174.
2. Круцевич Т.Ю., Безверхня Г.В. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення: навч. посібник. Київ: Олімп. л-ра, 2010. 248 с.
3. Біологічні основи фізичного виховання студентів. Посібник для студентів вузів / Під ред. П. Д. Плахтія. Кам'янець-Подільський, 2009. 403 с.
4. Нетрадиційні види спорту: навчальний посібник / [Солопчук М. С., Шишкін О. П., Стасюк І. І., Солопчук Д. М.]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ,2006. 104с.
5. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.

6. Мороз І. В. Кредитно-модульна система організації навчального процесу: Довідник для студентів. Київ: Освіта України, 2006. 90 с.
7. Збірник нормативних документів щодо Болонського процесу /Укладачі: К. М. Левківський, З. І. Логвин, Н. Л. Губерська. Київ: ІПЗО, 2008. 166 с.
8. В. Г. Кремень. Освіта і наука України. Шляхи модернізації. Київ: МОН, 2003. 386 с.
9. Модернізація освіти / В. Литвин, С. Довгий, В. Зайчук, В. Андрущенко, В. Кремень. Київ: МОН, 2004. 608 с.
10. Присяжнюк С. І., Краснов В. П., Третяков М. О., Раєвський Р. Т., Кійко В. Й. Фізичне виховання. Навч. Посібник. В. П. Краснов, М. О. Третяков, Р. Т. Раєвський, В. Й. Кійко та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 192 с.
11. Присяжнюк С. І. Фізичне виховання. Навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 504 с.
12. Сергієнко Л. П. Практикум з теорії і методики фізичного виховання: Навч. посібник для студентів ЗВО ФВіС. Х: «ОВС», 2007. 271 с.
13. Турчак А.Л. Програми вищих педагогічних навчальних закладів. Фізичне виховання. Кіровоград: Центрально-Українське видавництво, 2002. 64 с.

13. Інформаційні ресурси

Навчально-методичний комплекс знаходиться в електронному вигляді на сайті кафедри спорту і спортивних ігор Кам'янець- Подільського національного університету імені Івана Огієнка за такою електронною адресою:

[П1р://Пхкїї11ііга.крпїї.ес1іі.ііа/пау гоВ/с1П8ІрїПїї/](http://Пхкїї11ііга.крпїї.ес1іі.ііа/пау гоВ/с1П8ІрїПїї/)

Корисні ресурси Інтернету із зазначенням адрес сайтів:

1. Державна служба молоді та спорту України
[Ії11р://Лу\у.у.іП8іП8.доу.ііа/8рог1/соп1гої/ ик/іпдех](http://Лу\у.у.іП8іП8.доу.ііа/8рог1/соп1гої/ ик/іпдех)
2. Державна служба молоді та спорту України Бїр://д8т8.доV.а/іпдех/а
3. Міністерство освіти і науки України Бїр7\опдоіа/іпдех1рБр/іа/
4. Електронний підручник О. Худолій Загальні основи теорії і методики фізичного виховання Бір7\іоусджбагкоу.іа/80Ітїу_2еддрдґ
5. Спортивна класифікація з олімпійських видів спорту на 2003-2015 роки.
[Бр://д8т8.доV.а Спорт вищих досягнень](http://д8т8.доV.а Спорт вищих досягнень)
6. Загальнодержавна цільова соціальна програма розвитку фізичного виховання та спорту 2012-2016 роки.
[Ії11р://Лл\лу.іП8іП8.до\ііа/8рог1/соп1гої/ік/рїїБП8І/аг1ісіе?аг1 ііі 138349](http://Лл\лу.іП8іП8.до\ііа/8рог1/соп1гої/ік/рїїБП8І/аг1ісіе?аг1 ііі 138349)
7. Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах кЦр/хакоп4таЯа.доуша/іа\8ко\х0249-06
8. Примірне положення про організацію і зміст роботи кафедри, предметної (циклової) комісії фізичного виховання вищого навчального закладу
[\\іоупдоу.іа/ітаде8/їіе8/.../їіх.../ролоЛос](http://іоупдоу.іа/ітаде8/їіе8/.../їіх.../ролоЛос)

